

mació», no satisfà els requisits de captació de l'ànim del lector que a judici de l'autora ha de reunir un bon *exordi*, i que cal esperar fins al segon capítol, «Metàfora i significació» perquè tant la qualitat de l'escriptura com l'interès de la mateixa argumentació assoleixin la tensió, la vivacitat i l'enginy a què la professora Teruel ens ha acostumat amb d'altres treballs seus. Convé afanyar-se a aclarir que, superada aquesta feixuga arrencada, l'obra esdevé suggestiva i altament interessant —malgrat algunes redundàncies ocasionals—, i que fins i tot fa al lector alguns regals d'estil, d'estil bo i personal.

Al capdavant, arribats al seu acabament, constatem —performativament— que hem llegit un llibre generós: suscitat per un fèrtil joc d'intuïcions, destil·lat durant llargs anys a còpia de fecund treball d'estudi i reflexió, resolt en una argumentació àmplia, rigorosa i vigorosa, deixa en el

lector la sensació d'haver ampliat el seu judici i el seu camp de visió. Tot desconfiant de les tramposes obvietats de sentit comú, armada amb un ferm equipatge teòric i analític, amatent als detalls i matisos inherents als titulars periodístics que pren com a corpus d'estudi, Elvira Teruel ens ofereix una obra que en endavant tots els estudiosos de la comunicació periodística haurem de prendre en consideració.

O, més ben dit, dues obres en una: d'una banda, el millor estudi sobre titulars periodístics mai fet al país, vivament recomanable a tots els docents i discentos de comunicació periodística; i d'una altra, una suggerent reconsideració teòrica sobre el paper cabdal que el llenguatge —inevitablement pragmàtic, irremeiablement retòric— *juga* en la comunicació social i en la interpersonal.

Albert Chillón

FUENTES I PUJOL, Ma. Eulàlia

Documentación y Periodismo

Pamplona: EUNSA, 1997. 130 p. (Manuales, 28)

«Una sociedad basada en la información requiere de ciudadanos formados, bien informados y capaces de hacer una buena utilización de esa información». Així es manifesta en el pròleg del llibre la Dra. M. Dolores Montero, degana de la Facultat de Ciències de la Comunicació de la UAB. I diria que això és el que pretén exactament aquesta obra, que els ciutadans de la societat de la informació reflexionin sobre com optimitzar l'ús del que és la matèria primera de treball i la seva riquesa més preuada.

Aquesta no és, però, una obra d'elucubracions o reflexions de caràcter general, apta per a qualsevol lector amb insomni. I no perquè el llibre no sigui clar i perfectament entenedor. És, més aviat, perquè aquest document ha estat pensat

per als estudiants de Periodisme, per als periodistes en actiu i per a tots aquells que treballen i/o investiguen en el complex món de la informació diària. Eulàlia Fuentes assoleix aquest objectiu en només tres capítols carregats de sentit. El primer, «La introducción a la Ciencia Documental», contextualitza la ciència de la documentació, a través d'un repàs històric i de l'anàlisi de l'evolució que ha experimentat aquest concepte al llarg del segle xx. També ens mostra les diverses possibilitats d'aquesta disciplina, entesa com una ciència per ella mateixa, però també usada com a disciplina auxiliar o instrumental de qualsevol altra branca del coneixement (així apareixen especialitats com la documentació química, la documentació farmacèutica, la documentació mèdica i la

documentació periodística, per citar alguns dels exemples més coneguts). En aquest primer capítol hi apareixen els pensadors més rellevants de la disciplina, els corrents de pensament que més han ajudat a definir els conceptes, els principals centres d'estudis de la documentació, les associacions professionals... Resulta francament útil perquè és un inventari exhaustiu, però precis alhora, seguint alguns dels clàssics criteris de les tasques documentals.

El segon capítol tracta de la «Documentació Informativa», és a dir, de la relació entre la documentació i la informació, començant per dirimir el conflicte que pugués haver-hi entre anomenar a la disciplina documentació periodística o documentació informativa. El repàs històric que es fa del concepte permet veure l'evolució que ha experimentat la professió periodística en relació amb els seus arxius. Així passem dels periodistes «de diari» als periodistes audiovisuals per trobar-nos, al llindar del segle XX, amb els periodistes electrònics treballant per Internet. O recordem els índexs i els arxius de retalls mentre ens trobem immersos en les autopistes de la informació, tot coexistint amb els microfilms, les bases de dades referencials o de text complet, les memòries òptiques i la digitalització dels documents. I es reflexiona sobre la gran varietat de tasques periodístiques actuals, que van de la mà de les característiques específiques de la documentació —i de la creació dels arxius periodístics— en la premsa escrita, les agències de notícies, la ràdio i la televisió o els gabinets d'informació.

Les innovacions tècniques varien les

formes de processament i d'emmagatzemament de la informació, aconseguint posar més informació en menys espai. Però no canvien les característiques de la documentació informativa, ben raonades per l'autora del llibre i que són: la dualitat en l'origen de les fonts d'informació, la multiplicació constant d'informació heterogènia, l'obsolescència de la informació, la rapidesa en la resposta, la diversitat d'usuaris i la dicotomia entre el text i la imatge.

Finalment, el tercer capítol és format per un recull de fonts d'informació de la documentació informativa prou extens i actualitzat. Hi podem llegir les referències bibliogràfiques completes de les monografies, tesis doctorals, dossiers monogràfics, congressos i seminaris, ponències i comunicacions i articles científics presentats en els darrers anys en aquesta especialitat. Tothom que vulgui saber cap a on camina la documentació en el sector periodístic ho entendrà fàcilment a partir del repàs de totes aquestes dades. I val la pena recordar que la documentació fa temps que passeja del bracet de la informàtica i les telecomunicacions, on els documentalistes han fet aportacions essencials en la creació i el manteniment de les bases de dades especialitzades en periodisme.

Si l'eficàcia és aquell sentiment prodigiós que permet fer molta feina, si és l'efecte màxim al preu del mínim esforç, els periodistes han de recordar sempre que, si volen ser eficaços, hauran de recórrer, forçosament, a la documentació. Repassin aquest llibre i se'n convenceran.

Maria José Recoder i Sellarès